

توسعه مهارتی راه‌کاری برای اشتغال و کارآفرینی بیشتر در بین دانشجویان دانشگاه‌های فنی و حرفه‌ای

زهرا مالمیر^۱

۱- کارشناس ارشد رشته امور فرهنگی دانشگاه فنی و حرفه‌ای (دانشکده دکتر شریعتی)

چکیده

امروزه مهارت آموزی نقش مهمی در اشتغال و کارآفرینی دارد و سیاست‌های اغلب کشورها بر مبنای توسعه مهارتی در پایه‌های مختلف تحصیلی استوار است. با توجه به افزایش بیکاری فارغ‌التحصیلان دانشگاه در کشور، ما به نظر می‌رسد توسعه مهارت‌های مختلف برای ورود به کارآفرینی و توسعه خوداشتغالی لازم و ضروری است. پژوهش حاضر با هدف شناسایی توسعه انواع مهارت‌های لازم برای اشتغال و کارآفرینی انجام شد که با توجه به اهمیت این موضوع در بین دانشجویان، بخشی از این مهارت‌های در دانشگاه‌ها و دانشکده‌های فنی و حرفه‌ای مورد توجه است که موجب اشتغال بیشتر این گروه از فارغ‌التحصیلان شده است. جامعه آماری تحقیق کلیه متون مرتبط با توسعه مهارتی است که با روش نمونه‌گیری هدفمند متون و پژوهش‌هایی که در آن انواع مهارت‌های مرتبط با توسعه اشتغال و کارآفرینی آمده، انتخاب شدند. پژوهش حاضر به روش کتابخانه‌ای انجام و ابزار گردآوری داده‌ها، فیش برداری بود. یافته‌های تحقیق نشان داد؛ برای توسعه خوداشتغالی و کارآفرینی در بین دانشجویان و فارغ‌التحصیلان ۱۷ نوع مهارت مورد نیاز است که مهارت‌های فنی حرفه‌ای تنها یکی از این مهارت‌ها است.

اطلاعات مقاله

مقاله پژوهشی کامل

دریافت: ۲۷ اسفند ۱۴۰۱

پذیرش: ۱۰ اردیبهشت ۱۴۰۲

ارائه در سایت: ۱۲ خرداد ۱۴۰۲

کلید واژگان:

مهارت آموزی

انواع مهارت

مهارت فنی

مهارت کارآفرینی

Skill development and strategies for more employment and entrepreneurship among students of technical and professional universities

Zahra Malmir¹

1- Senior expert in the field of cultural affairs of Technical and Vocational University (Dr. Shariati College).

Article Information

Original Research Paper

Received 18 March 2023

Accepted 02 October 2023

Available Online 04 October 2023

Keywords:

skill training

A variety of skills

Technical skills

Entrepreneurial skills

Abstract

Today, skill training plays an important role in employment and entrepreneurship, and the policies of most countries are based on skill development at different levels of education. Considering the increase in unemployment among university graduates in our country, it seems that the development of various skills is necessary and necessary to enter entrepreneurship and develop self-employment. The current research was conducted with the aim of identifying the development of the types of skills necessary for employment and entrepreneurship, which due to the importance of this issue among students, some of these skills are considered in universities and technical and vocational colleges, which causes more employment for this group. The statistical population of the research is all the texts related to skill development, which were selected by the purposeful sampling method of texts and researches in which the types of skills related to the development of employment and entrepreneurship are mentioned. The current research was conducted using the library method, and the data collection tool was questionnaire. The research findings showed; For the development of self-employment and entrepreneurship among students and graduates, 17 types of skills are needed, and technical and professional skills are only one of these skills.

۱- مقدمه

این بسیاری عقیده دارند که نظام آموزشی ما مدتهاست که قادر نیست نیازهای بازار کار را از نظر تأمین نیروی کار ماهر به طور کامل تأمین کند و آموزشهای متناسب با فناوریهای قرن ۲۱ را ارائه دهد و با وجود گامهایی که برداشته شده، همچنان جای خالی بسیاری از مباحث مربوط به مهارتهای زندگی در نظام آموزشی به چشم می‌خورد [۱]. در کشور ما هر سال تعداد زیادی از فارغ التحصیلان دیپلمه یا دانشگاهی به جمع کسانی که به دنبال کار می‌گردند اضافه می‌شود اما بسیاری از آنها مهارت لازم برای شروع یک حرفه را ندارند. اغلب مدرکی نیز در دست دارند، اما مهارتهای مورد نیاز برای کار را نیاموخته‌اند. اگر نظام آموزشی ما به سمت مهارت آموزی و توانمند کردن نیروهای کارآمد انسانی به پیش برود ما نه تنها در علوم و تکنولوژی‌های جدید بلکه در بازار کسب و کار نیز موفق خواهیم بود [۲].

بدون شک امروزه راه پیشرفت کشور، توسعه علوم و فنون، افزایش سطح رفاه اجتماعی، سرمایه گذاری، تقویت فعالیتهای اقتصادی کشور و افزایش فرصتهای شغلی از مسیر توسعه آموزشهای مهارتی می‌گذرد. با استقرار یک نظام جامع مهارتی در کشور به موازات نظام علمی و آکادمیک می‌توانیم حلقه مفقوده نظام آموزشی کشور را تکمیل کنیم [۳]. باید در جامعه اینگونه هدفگذاری شود که مهارتهای فنی و حرفه‌ای در اولویت قرار گیرند و خانواده‌ها بدانند کسی که مهارتی آموخته باشد هیچگاه بیکار نمی‌ماند. مهارت آموزی باید از دوره ابتدایی که معلمان مهمترین نقش را در تعلیم و تربیت دانش آموزان دارند و به عنوان رهبران آموزشی در کلاس می‌توانند دانش آموزان را به سمت سعادت رهنمون کنند، آغاز گردد. یکی از اهداف مهم برنامه پنجم توسعه و همچنین سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، آموزش یک مهارت به دانش آموزان نظری است و انتظار می‌رود این دانش آموزان در پایان دوره متوسطه حداقل در یک مهارت آموزشهای لازم را کسب کرده باشند [۴].

در حال حاضر آموزشهای مهارتی از سوی سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای، دانشگاه جامع علمی - کاربردی و دانشکده‌ها و هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای در کشور ارائه می‌شود و گامهای بلندی در این باب برداشته شده است منتها این فعالیتها مکمل هم نیستند و نمی‌توانند خدمات بیشتری را به نسل جوان ارائه کنند [۵]. بنا به برآوردهای سازمان بین‌المللی کار در سطح جهان، حدود ۳ میلیارد نفر نیروی کار وجود دارد که از این میان حدود ۳۰ درصد آنان اشتغال ناقص دارند و بیش از ۱۴۰ میلیون نفر بیکارند. در این میان، سطح بیکاری جوانان به طرز نگران‌کننده‌ای بالاست و بیش از ۲ تا ۳ برابر بیکاری بزرگسالان است. روند رو به رشد جمعیت در ۳ دهه گذشته بیکاری جوانان را به یکی از مهم‌ترین و اساسی‌ترین معضلات کشورهای مختلف بدل کرده است. نتایج طرح آمارگیری نیروی کار در سال ۱۳۹۸ نشان داد: نرخ بیکاری افراد ۱۵ ساله و بیشتر نشان می‌دهد که ۱۰.۷ درصد از جمعیت فعال (شاغل و بیکار) طی چهار هفته منتهی به هفته مرجع آمارگیری بیکار بوده‌اند. بررسی روند تغییرات نرخ بیکاری حاکی از آن است که این شاخص، نسبت به سال ۱۳۹۷، ۱.۵ درصد کاهش یافته است. در سال ۱۳۹۸، به میزان ۴۴.۱ درصد جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر از نظر اقتصادی فعال بوده‌اند، یعنی در گروه شاغلان یا بیکاران قرار گرفته‌اند. بررسی تغییرات نرخ مشارکت اقتصادی حاکی از آن است که این نرخ نسبت به سال قبل (۱۳۹۷) ۰.۴ درصد کاهش داشته است.

جمعیت شاغلین ۱۵ ساله و بیشتر در این سال ۲۴ میلیون و ۲۷۴ هزار نفر بوده که نسبت به سال قبل حدوداً ۴۲۰ هزار نفر افزایش داشته است. نرخ

بیکاری جوانان ۱۵ تا ۲۴ ساله حاکی از آن است که ۲۶ درصد از فعالان این گروه سنی در سال ۱۳۹۸ بیکار بوده‌اند. بررسی تغییرات نرخ بیکاری این افراد نشان می‌دهد، این نرخ نسبت سال قبل (۱۳۹۷) ۱.۷ درصد کاهش یافته است. بررسی نرخ بیکاری گروه سنی ۱۸ تا ۳۵ ساله نیز نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۸، ۱۷.۹ درصد از جمعیت فعال این گروه سنی بیکار بوده‌اند. این در حالی است که تغییرات نرخ بیکاری این افراد نشان می‌دهد این نرخ نسبت به سال ۱۳۹۷، به میزان ۱.۷ درصد کاهش یافته است. براساس آمار وزارت علوم، نرخ بیکاری دانش آموختگان دانشگاهی در سال ۱۳۹۸ نزدیک ۱۸.۵ درصد بوده که این میزان از نرخ عمومی بیکاری بیشتر اعلام شده است. بررسی نرخ بیکاری فارغ‌التحصیلان براساس مقطع تحصیلی نیز نشان داد؛ ۲.۲ درصد فارغ التحصیلان در مقطع دکتری تخصصی، ۱۵.۵ درصد دانشجویان در مقطع فوق لیسانس و دکتری حرفه‌ای، ۱۹.۴ درصد دانشجویان در مقطع لیسانس، ۱۴.۱ درصد دانشجویان در مقطع فوق دیپلم در کشور بیکار هستند. باتوجه به وضعیت موجود به نظر می‌رسد توسعه مهارت‌آموزی در راستای توسعه خوداشتغالی، کارآفرینی فارغ‌التحصیلان چه در زمان تحصیل چه بعد از آن است. هدف اصلی پژوهش حاضر شناسایی ابعاد مختلف توسعه مهارتی در توسعه اشتغال و کارآفرینی فارغ‌التحصیلان دانشگاهی است.

امروزه با افزایش تعداد دانشگاه‌های غیردولتی در کشور و عدم آموزشهای درست به دانشجویان، بسیاری از آنها بیکار هستند و نمی‌توانند در رشته‌ای که تحصیل کرده‌اند، فعالیت کنند. متأسفانه نظام آموزشی کشور به صورت سنتی است؛ به گونه‌ای که آموزگار به صورت تئوری درس می‌دهد و دانش‌آموزان یا دانشجویان مهارتهای عملی برای چیزی که یاد می‌گیرند را ندارند. در صورت آموزش مهارتهای عملی در همه رشته‌ها، افراد سریع‌تر وارد بازار کار می‌شوند و شغل مورد نظر خود را پیدا می‌کنند. مهارت آموزی باعث کسب مهارتهای عملی لازم در راستای علم و دانش فراگرفته شده افراد می‌شود؛ پس آنها را در رسیدن به اهداف خود یاری می‌کند و باعث رونق شغلی، اقتصادی و توسعه منابع انسانی کشور می‌شود. هدف از این آموزشها افزایش دانش، مهارت، قدرت درک و انجام مطلوب کارها است؛ از سازمانها انتظار می‌رود با ارائه آزمونهای مهارتی برای توسعه اشتغال و رفع بیکاری تلاش بیشتری کنند. به همین علت اولویت مهم در سرمایه‌گذاریهای آموزشی، توسعه آموزشهای مهارت‌محور است و از سوی نهادهای بین‌المللی مثل یونسکو، یونیواک و بانک جهانی به عنوان یک استراتژی مهم در کشورهای در حال توسعه در نظر گرفته شده است. در کشورهای توسعه یافته، دانش‌آموزان پس از فارغ‌التحصیلی علاوه بر مدرک مهارتهای لازم در رشته تحصیلی خود را دارند.

۲- روش شناسی تحقیق

پژوهش حاضر از نوع مروری-نظری است؛ که در این پژوهش با بررسی و مرور اسناد و مطالب مرتبط با موضوع تحقیق مشخص می‌شود. جامعه آماری تحقیق کلیه متون مرتبط با توسعه مهارتی است که با روش نمونه‌گیری هدفمند متون و پژوهشهایی که در آن انواع مهارتهای لازم برای اشتغال و کارآفرینی آمده، انتخاب شدند. روش گردآوری اطلاعات، کتابخانه‌ای است؛ روش کتابخانه‌ای روشی کیفی است که پژوهشگر تلاش می‌کند با استفاده از نظام مند و منظم از داده‌های اسنادی به کشف، استخراج، طبقه‌بندی و ارزیابی مطالب مرتبط با موضوع پژوهش خود اقدام نماید. این روش، روشی غیرمزاممتی است و پژوهشگر را درگیر میدان نمی‌کند. همچنین هنگامی که نمی‌توان در جمع‌آوری داده‌ها مستقیماً به میدان وارد شده و به مصاحبه یا

فعالیت‌های مرتبط با اشتغال و کارآفرینی نیاز به آرایش وسیعی از مهارت‌ها دارد. تعدادی از مهارت‌ها شناخته شده و در ادبیات کارآفرینی و اشتغال مورد اقبال بوده و از سوی کارآفرینان حرفه‌ای به عنوان مهارت‌های ضروری راه‌اندازی کسب و کار شناخته شده است. اما تعدادی از مهارت‌ها وجود دارد که با اقبال کمتری از سوی کارآفرینان به ویژه کارآفرینان جدید روبرو هستند. در ادبیات کارآفرینی ۱۷ مهارت در ۴ طبقه رده بندی شده است [۱۳].

در طبقه اول چهار مهارت وجود دارد، که در قالب مهارت‌های فنی^۶ رده بندی می‌شود. لیونز معتقد است مهارت‌های فنی و حرفه‌ای (با تکنیکی) مهارت‌های ضروری برای موفقیت در فرایند کسب و کار فرد هستند [۱۴]. تحقیقات ماینر و اسمیت نشان داد که مهارت‌های فنی کارآفرینان موفق فراتر از تولید کالا یا خدمات متعارف در بازار می‌باشد. این دو نشان دادند که در انتهای پیوستار مهارت‌های فنی، کارآفرینان افزارمند یا صنعتگر قرار دارند. در طبقه دوم شش مهارت وجود دارد که در قالب مهارت‌های مدیریتی قابل رده بندی است. چهار مهارت اول به طور عمومی در مهارت‌های مدیریتی به مثابه مهمترین ابزارهای راه اندازی هر کسب و کاری پذیرفته شده‌اند [۱۵]. پنجمین مهارت بیشتر در رابطه با مشاوره‌های کسب و کار مورد استفاده قرار می‌گیرد. امروزه علاقمندی زیادی به ویژه به مشاوران راه اندازی کسب و کار شده است لیکن باید گفت این هیئت‌های مشاوره چندان مورد اقبال متخصصان کارآفرینی نیستند. اما آموزش (یادگیری) در سطوح عالی‌تر و نیز حل مساله مهارت‌هایی هستند که رابطه پیوسته‌ای با موفقیت‌های کسب و کار دارند، لیکن با این وجود مورد استفاده قرار نمی‌گیرند [۱۶].

مهارت‌های کارآفرینی به عنوان سومین مهارت در ۳ رده طبقه بندی شده‌اند. لیونز (۲۰۰۲) معتقد است مهارت‌های کارآفرینی مهارت‌های لازمی هستند برای توسعه نوآوری‌های تولیدی و خدماتی و نیز تعمیم راه حل‌هایی برای ظهور نیازها در بازار [۱۷]. همانطور که جستجوی محیطی برای تشخیص فرصت‌ها در کسب و کار مفهوم اساسی کارآفرینی است. تشخیص فرصت‌های بازار نیز به عنوان کلیدی برای تعریف مهارت کارآفرینی به کار می‌رود. توانایی در صحبت ماهرانه و اشکال ارائه شفاهی و بصری صحبت، مهارت مفیدی برای کارآفرین می‌باشد [۱۷].

چهارمین نوع مهارت‌ها در چهار طبقه با عنوان مهارت‌های بلوغ شخصیتی رده بندی شده‌اند. لیونز اعتقاد دارد این مهارت‌ها نیازمند کسب خودآگاهی، بلوغ عاطفی، توانایی و اراده به قبول مسئولیت و خلاقیت می‌باشند. این مهارت‌ها به تازگی در ادبیات کارآفرینی مورد بحث قرار گرفته‌اند، و به ندرت در برنامه‌های آموزشی کارآفرینی مورد توجه قرار می‌گیرند [۱۸].

بنابراین می‌توان گفت نقش دانش به ویژه یادگیری و تلاش برای یافتن دانش جدید، عناصر مهم درک ایجاد کسب و کارهای کارآفرینانه هستند. هدف کلیدی کسب و کارهای موفق، ایجاد دانشی جدید برای ساختن و حفظ یک مزیت رقابتی است. برای ایجاد کسب و کارهای جدید، به مهارت‌ها و دانش منحصر به فردی نیاز است و سرمایه انسانی مهم‌ترین نقش را ایفا می‌کند. بر مبنای معیارهای رایج، تحصیل، آموزش و تجربه کاری مهم هستند [۱۸].

ایگون و اوئن (۱۹۹۸) دو نوع سرمایه انسانی را تحت عنوان: سرمایه‌ی انسانی حرفه‌ای و سرمایه‌ی انسانی کارآفرینی مشخص و نقش آنها را در توسعه‌ی اقتصادی بیان کردند. سرمایه انسانی حرفه‌ای به یادگیری مبتنی بر تحصیلات مرسوم یا تجربیات مدیریتی اطلاق می‌شود، در حالی که سرمایه انسانی کارآفرینی مشخصاً به تجربه‌ی کارآفرینی اطلاق می‌شود [۱۹]. مدل

مشاهده پرداخت، ابزار گردآوری اطلاعات فیش‌برداری است؛ فیش‌برداری به معنای استخراج عبارت، جمله یا پاراگرافی از یک متن و نوشتن آن در فیش مطالعه است. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها، اسنادی است که در آن متون موردنظر با طبقه‌بندی عوامل موردنظر مورد تحلیل و نقد قرار می‌گیرند.

۳- مبانی نظری

مهارت‌ها در شغل‌ها و حرفه‌های مختلف متفاوت‌اند، پس نمی‌توان برای آن‌ها تعریف واحدی در نظر گرفت؛ اما یک روانشناس به نام ای. آر. گاتری مهارت را به گونه‌ای تعریف کرده است که همه مشخصه‌های مهم آن را شامل می‌شود. طبق این تعریف، مهارت قابلیت است که با اطمینان معین و صرف حداقل انرژی یا زمان کاری به نتیجه برسد [۶]. نکاتی که از این تعریف برداشت می‌کنیم: اول اینکه کار باید به هدف مورد نظر خود برسد؛ برای مثال اگر یک پاس گل به فوتبالیست رسید، او باید با مهارت خود آن را به گل تبدیل کند و گل زدن همان هدف نهایی این پاس است. نکته دوم، ماهر بودن یعنی اجراکننده با اطمینان قبلی به هدف برسد. برای مثال اگر فوتبالیست بیشتر پاس‌های گل را به گل تبدیل کرده است، مهارت دارد ولی اگر فقط یک یا دو بار بر حسب شانس این کار را کرده است، دارای مهارت نیست. نکته سوم، انجام دادن مهارت با کمترین میزان انرژی است. وقتی یک کار را با کمترین میزان انرژی و ماهرانه انجام می‌دهیم؛ میزان انرژی فیزیولوژیک، روانی و ذهنی کاهش می‌یابد. نکته چهارم، انجام دادن مهارت در کمترین زمان. در صورتی که اجراکننده برای انجام مهارت از حداقل زمان استفاده کند؛ با سرعت بالا به نتایج مطلوب خود می‌رسد [۷]. به صورت کلی مهارت، مجموعه‌ای از اطلاعات، قابلیت‌ها، صلاحیت و توانایی‌های (ذاتی و اکتسابی) آگاهانه و هدفمند برای انجام دادن آسان، سریع، دقیق و مطلوب یک کار حرفه‌ای است که با تسلط کامل، اطمینان و صرف کمترین میزان انرژی و زمان به نتیجه مطلوب برسد. مهارت یعنی توانایی پیاده‌سازی دقیق و آسان علم و دانش در عمل [۸].

طبق تعریف، مهارت فردی انجام دادن کارهایی که به خوبی، آسانی و به بهترین شکل ممکن انجام می‌دهیم. مهارت‌های فردی قابل آموزش هستند و هر فرد به دلخواه خود آن‌ها را می‌آموزد. مهارت‌های فردی فقط مهارت‌های موجود برای راه‌اندازی کسب‌وکار نیست، بلکه مهارت‌های اجتماعی و مهارت‌های زندگی را نیز شامل می‌شود [۹]. همه افراد به بهبود مهارت‌های فردی خود نیاز دارند. با استفاده از مهارت‌های فردی، می‌توان سایر مهارت‌ها را نیز بهبود و توسعه داد؛ برای مثال یکی از مهارت‌های فردی لازم، خودآگاهی است که برای رشد همه‌جانبه شخص ضروری است. همچنین یادگیری و ارتقا مهارت‌های فردی، احساس اعتمادبه‌نفس، انگیزه و موفقیت به فرد می‌دهد [۱۰].

مهارت آموزی به معنای فعالیت‌های آموزشی برای فراگیری تخصص‌ها است. مهارت آموزی، عادت دادن افراد به انجام دادن کارها از طریق تمرین، تکرار، کارورزی و به‌دست آوردن شناخت و آگاهی از طریق عمل است؛ که فرد را برای شغل جدید حاضر می‌کند. این توانایی‌ها ممکن است فقط برای کسب‌وکار نباشند؛ اما با به‌دست آوردن آن‌ها فرد مسیر درست زندگی خود را پیدا کند [۱۱]. مهارت آموزی می‌تواند شامل ایجاد روابط بین فردی مناسب، انجام فعالیت‌های اجتماعی و تصمیم‌گیری صحیح باشد؛ همچنین به ارتقا سطح سلامت رفتاری جامعه کمک می‌کند و به عنوان یک ابزار، در جهت پیشگیری از آسیب‌های روانی و اجتماعی استفاده می‌شود. هدف اصلی مهارت آموزی این است که فرد را توانمندتر کند [۱۲].

انواع مهارت^۷‌های ضروری برای اشتغال و کارآفرینی

گرایش‌های افراد همچون فرصت جویی، ابتکار، مخاطره پذیری و ... است [۲۰]. به طور کلی می‌توان مهم‌ترین اهداف آموزش‌های مهارتی اشتغال محور را به شرح زیر برشمرد:

- ۱- کسب دانش مربوط به کارآفرین
- ۲- کسب مهارت در استفاده از فنون تحلیل فرصت‌های اقتصادی و ترکیب برنامه‌های عملیاتی
- ۳- شناسایی و تحریک استعدادها و مهارت‌های کارآفرینانه
- ۴- القای مخاطره پذیری با استفاده از فنون تحلیلی
- ۵- ایجاد همدلی و حمایت برای جنبه‌های منحصر به فرد کارآفرینی
- ۶- تشویق و ترغیب کسب و کارهای جدید و سایر کسب و کارهای مخاطره آمیز کارآفرینان
- ۷- سوق دادن نگرش‌ها به سمت تغییر [۲۰].

۴- پیشینه تجربی تحقیق

جاودان خرد [۱۶] پژوهشی با عنوان « بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های کاری بر میزان اشتغال زایی اعضای تعاونی‌ها در سازمان کار تعاون و رفاه اجتماعی استان کهگیلویه و بویر احمد» انجام داد. این پژوهش به بررسی ارزیابی اثر بخشی دوره‌های آموزش مهارت‌های کاری بر میزان اشتغال زایی در اداره کل کار، تعاون و رفاه اجتماعی استان کهگیلویه و بویر احمد می‌باشد. این تحقیق از نظر هدف کاربردی و روش آن توصیفی پیمایشی است. جامعه آماری آن کلیه کارآموزان اداره کار تعاون و رفاه اجتماعی استان کهگیلویه و بویر احمد می‌باشد. که حجم نمونه آن بر اساس فرمول کوکران به تعداد ۱۲۰ نفر انتخاب گردیده است. ابزار سنجش تحقیق پرسشنامه محقق ساخته است و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار spss با نسخه ۲۱ و از آزمون رگرسیون و آزمون t-test تک گروهی استفاده گردید. و همچنین نتایج تحقیق نشان می‌دهد که: بین محتوای دوره و میزان توانمندی رابطه مثبت وجود دارد. بین رضایتمندی و میزان توانمندی رابطه مثبت وجود دارد. بین مریان دوره و میزان توانمندی رابطه مثبت وجود دارد. با استفاده از آماره آزمون و سطح معنا داری sig فرضیات تحقیق تأیید گردیدند. چون آماره آزمون و سطح معنا داری آنها کمتر از ۵٪ بوده است.

حجازی و بختیاری [۱۷] پژوهشی با عنوان « مهارت آموزی و آموزش کارآفرینی در مدارس: چالش‌ها و راهبردها» انجام دادند. در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش ایران به ارتقای قابلیت‌های کارآفرینانه دانش آموختگان دانشگاهی و آموزش کارآفرینی در نظام تعلیم و تربیت توجه شده است. اما نتایج مطالعات و بررسی‌های میدانی از وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان، بیانگر نامطلوب شدن فضای کسب و کار و مهارت است. هدف این مقاله، شناسایی چالش‌ها و ارائه راهبردهایی برای توسعه و بهبود آموزش مهارت و آموزش کارآفرینی در آموزش و پرورش می‌باشد. این پژوهش از نظر ماهیت تحقیق توصیفی تحلیلی است و در آن از روش تحلیل محتوایی برای بررسی اسنادی استفاده شده است. نمونه آماری از بین تحقیقات انجام شده در زمینه مهارت آموزی در مدارس و آموزش کارآفرینی به عنوان نمونه هدفمند و در دسترس برای مطالعه انتخاب شده است. ابزار جمع آوری اطلاعات و داده‌های پژوهش مبتنی بر فیش، چک لیست‌ها و فرم‌های محقق ساخته است. بر طبق تحلیل و توصیف پژوهش‌های مرتبط به آموزش کارآفرینی و مهارت در مدارس، اهم چالش‌های مهارت آموزی و آموزش کارآفرینی در مدارس عبارتند از: منابع درسی، فقدان ارتباط با جامعه

آنها حکایت از آن دارد که هر دو نوع سرمایه‌ی انسانی برای توسعه اقتصادی الزامی هستند. مهم‌ترین معیارهای سرمایه‌ی انسانی عبارتند از: تحصیلات، تجربه مدیریتی، تجربه نظارتی، تجربه در یک کسب و کار مشابه و تجربه در مشاغل قبلی، که همگی شکل‌های عمومی سرمایه‌ی انسانی حرفه‌ای هستند. این بدان معناست که آنها برای افزایش بهره وری در اکثر محیط‌های کسب و کار شناخته شده هستند و خاص یک محیط کارآفرینانه نیستند [۱۹].

جدول ۱ انواع مهارت‌های لازم برای کارآفرینی.

مهارت	طبقه	تعریف
مهارت های فنی	۱. مهارت عملی	مهارت لازم برای تولید کالا یا خدمات
	۲. مهارت‌های استخراجی	مهارت‌های لازم برای بدست آوردن مواد خام یا ملزومات
	۳. شکاف تولید یا اداره	مهارت‌های لازم برای تطبیق نیازها و قابلیت‌ها
	۴. تکنولوژی/ تاسیسات/ ابزار	مهارت‌های لازم برای شناسایی و بدست آوردن ابزار و تجهیزات
مهارت های مدیریتی	۱. مدیریت	برنامه ریزی، سازماندهی، نظارت، رهبری و شبکه سازی
	۲. فروش و بازاریابی	شناخت مشتری، توزیع کانالی، زنجیره‌های عرضه
	۳. امور مالی	مدیریت منابع مالی، حسابداری و بودجه ریزی
	۴. شرکت‌های حقوقی	مدیریت ریسک، امنیت و استقلال
	۵. ارتباطات مردمی- اجرایی	ارتباطات گروه مشاوره‌ای
	۶. یادگیری درجه عالی	حل مساله
مهارت های کارآفرینی	۱. مفهوم کسب و کار	برنامه کسب و کار، مهارت‌های ارائه
	۲. جستجوی محیطی	تشخیص شکاف بازار، بهره گیری از فرصت‌های بازار
	۳. شبکه و هویت مشاوره	تعادل مستقل همراه با بهره گیری از مشاوره
مهارت های بلوغ شخصیتی	۱. خودآگاهی	توانایی درون نگری و انعکاس اعمال به سوی خود
	۲. حسابرسی	توانایی عهده دار شدن مسئولیت برای حل یک مشکل
	۳. کنار آمدن عاطفی	توانایی عاطفی به منظور اقدام به یک مشکل
	۴. خلاقیت	توانایی خلق یک راه حل نو برای حل یک مشکل

اما هدف از آموزش مهارت‌آموزی در قالب‌های فنی، مدیریتی، کارآفرینی و بلوغ شخصیتی چیست؟

هدف اولیه از توسعه کارآفرینی همانا تربیت نمودن افراد متکی به نفس و آگاه به فرصت‌هاست. آموزش‌های مهارتی به دنبال بهبود و انگیزش در

سیفی، حسینیان و سیفی [۴] پژوهشی با عنوان «توسعه هنرستانهای فنی و حرفه‌ای، مهم‌ترین راهکار برای کارآفرینی و حل مشکل بیکاری جوانان» انجام دادند. توسعه هنرستان‌های فنی مهم‌ترین راهکار حل مشکل بیکاری جوانان محسوب می‌شود. توسعه هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کارآفرینی، مهم‌ترین راهکار برای اشاعه فرهنگ کارآفرینی و حل مشکل بیکاری جوانان محسوب می‌شود. توسعه هنرستان‌ها، با تکیه بر دو محور آموزش علم و مهارت، باعث تقویت روحیه امید، اعتماد به نفس و افزایش انگیزش هنرجویان به ادامه تحصیل می‌گردد. این مقاله با روش مطالعه مروری (کتابخانه‌ای) سعی دارد به ضرورت تأسیس، ویژگی‌ها و اهداف هنرستان‌ها و ارتباط آن‌ها با توسعه اقتصادی و کارآفرینی، دوره گذار و مشکلات موجود در دوره گذار و چالش‌های فرهنگی و اقتصادی در هنرستان‌ها و علل و ریشه‌های پدیدآورنده آن‌ها پرداخته شده است. یافته‌ها نشان می‌دهد که هدف از تأسیس هنرستان‌های کارآفرینی و فنی و حرفه‌ای در آموزش و پرورش را که همان جایگزینی مهارت آموزی و کارآفرینی و اشتغال زایی و دستیابی به توسعه پایدار بجای علم آموزی صرف می‌باشد.

محمدزاده، رضوی و دیوسالار [۵] پژوهشی با عنوان «مقایسه فرهنگ کار و مهارت آموزی در هنرآموزان سال سوم هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کارآفرینی پسران شهرستان کرج» انجام دادند. در این پژوهش بدنبال بررسی تفاوت‌ها و چالش‌های موجود در فرهنگ کار و مهارت آموزی در دو هنرستان کارآفرینی و فنی حرفه‌ای که نقش بسیار مهم و سوق دهنده در مسیر اشتغال و اقتصاد کشور را به عهده دارند، می‌باشیم. روش تحقیق توصیفی-پیمایشی با هدف کاربردی و جامعه مورد نظر هنرجویان هنرستان‌های شهرستان کرج است. نمونه آماری با فرمول کوکران ۲۵۷ انتخاب شد و با استفاده از نمونه گیری نسبتی جمع آوری شد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته و روایی آن با نظر متخصصان و اساتید تأیید شد. پایایی پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ فرهنگ کار و مهارت آموزی ۰/۷۳ بدست آمد که مقدار ثبات لازم را داراست. برای تحلیل داده‌ها از آزمون تی تست مستقل استفاده شده است، یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد میزان متغیرهای فرهنگ کار و مهارت آموزی در هنرستان‌های فنی حرفه‌ای نسبت به هنرستان‌های کارآفرینی شرایط بهتری دارند. در نتیجه هنرستان‌های کارآفرینی در جهت ارتقای کیفیت و کارایی مطلوب هنرجویان به عنوان سرمایه‌های اقتصادی کشور باید شرایط بهتری را مهیا سازند و خود را ارتقا دهند.

عیسی‌زاده و مظهری [۶] پژوهشی با عنوان «مهارت آموزی، کارآفرینی و اشتغال» انجام دادند. بنابه عقیده بسیاری از سیاستگذاران و اقتصاددانان رشد و توسعه اقتصادی به ایجاد اشتغال وابسته است. اما از میان عوامل موجود در ایجاد اشتغال، نقش مهارت‌آموزی و کارآفرینی بسیار برجسته است زیرا بسیاری از کشورها برای ایجاد شغل و افزایش اشتغال تأکید بسیاری بر این دو موضوع دارند. هدف این مقاله بررسی موضوع مهارت آموزی، کارآفرینی و اشتغال است. همانطور که ذکر شد، مهارت آموزی یکی از عوامل اصلی برای اشتغال محسوب می‌شود، آموزش به طور کلی ایجاد تغییر در رفتار فرد است اما اجرای برنامه‌های آموزشی علاوه بر تغییرات مثبت رفتاری، مزایای دیگری از جمله افزایش بهره‌وری و کارایی تحرک اجتماعی، پیشرفت شغلی، گسترش خلاقیت و نوآوری را در پی خواهد داشت، به علاوه یکی از راههای مهم برون رفت از معضل بیکاری، کارآفرینی و افزایش سطح مهارت است. فقدان مهارت لازم برای ورود به بازار کار از موانع مهم بهبود وضعیت اشتغال است. با توجه به مطالب گفته شده می‌توان نتایج را به این صورت بیان کرد که آموزش‌های فنی و حرفه‌ای می‌تواند از طریق بهبود کارایی

پیرامونی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش کارآفرینی، فناوری، اعتبارات، ارتباط جامعه تعلیم و تربیت با تجارت و کسب و کار، مربیان و پژوهش.

صادقی [۸] پژوهشی با عنوان «بررسی نقش آموزش مهارت‌های نرم در توانمند سازی کارآفرینان» انجام دادند. محقق در این پژوهش معتقد است؛ نیازهای زندگی امروز، تغییرات سریع اجتماعی و فرهنگی، شبکه گسترده و پیچیده ارتباطات انسانی، گستردگی و هجوم منابع اطلاعاتی انسانها را با چالشها، استرس‌ها و فشارهای متعددی روبرو نموده است که مقابله‌ی مؤثر با آنها نیازمند توانمندی‌های فردی، روحی روانی و اجتماعی می‌باشد و فقدان این مهارتها، انسان را در مواجهه با مسائل و مشکلات آسیب پذیر می‌سازد. امروزه برای موفقیت در هر حرفه‌ای، افزون بر مهارت‌های تخصصی و دانشگاهی مجموعه‌ای از مهارت‌های دیگر نیاز است که به عنوان مهارت‌های نرم یا غیر فنی شناخته می‌شوند این مهارت‌های توانایی افراد را در رو به رو شدن با مسائلی که در محیط کار با آن برخورد می‌کنند افزایش می‌دهد و از آنجا که بزرگترین سرمایه‌های هر کشور نیروهای اهل فکر، یادگیرنده، خلاق و به عبارتی کارآفرینان هستند که نقش کلیدی در تولید کالا و خدمات را دارند لذا افزایش توانمند سازی آنها از طریق آموزش مهارت‌های نرم نظیر مهارت‌های ارتباطی، مهارت‌های ادراکی و تصمیم گیری، مهارت مدیریت برخورد و دیگران سیاست گذاری و کارآفرینی می‌تواند منجر به کاهش مشکلات اقتصادی و اشتغال و هم چنین افزایش بهره وری و کارایی شاغلین بخش‌های مختلف شود.

ایزدی [۱۰] پژوهشی با عنوان «شناسایی و واکاوی شاخص‌های عمده در زمینه ارتقای مفهومی نظام آموزش‌های مهارتی به نهضت ملی مهارت آموزی در کشور ایران با بهره گیری از روش AHP» انجام داد. این تحقیق در راستای دستیابی به توسعه پایدار و بررسی چرایی و چگونگی تحقق فرضیه ارتقای مفهومی نظام آموزش‌های مهارتی به یک نهضت (رویداد) ملی مهارت آموزی در کشور ایران صورت پذیرفته است و در آن با استفاده از ۷ شاخص اصلی (در ابعاد کارت امتیازی متوازن و ابعاد پایداری) و ۴۹ شاخص فرعی، در آن نظرات ۴۰ نفر از خبرگان متخصص در حوزه‌های مهندسی اجتماعی، تحقیق و توسعه، صنعت، خدمات، کارآفرینی، کشاورزی و فرهنگ و هنر و... با استفاده از تکنیک تصمیم گیری چند معیاره AHP مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. نتایج نشان داد: مهارت‌آموزی در ابعاد و سطوح مختلف می‌تواند منجر به نهضت ملی مهارت‌آموزی شود.

شجاعی و قادیکلایی [۱۲] پژوهشی با عنوان «بررسی تأثیر آموزش‌های ارائه شده بر اشتغال زایی دانش آموزان (مطالعه موردی: هنرستان کشاورزی شهید بهشتی ناحیه دو ساری)» انجام دادند. هدف اصلی این پژوهش بررسی تأثیر آموزش‌های ارائه شده بر اشتغال زایی دانش آموزان هنرستان کشاورزی شهید بهشتی ناحیه دو ساری بود. روش پژوهش در این مطالعه توصیفی از نوع زمینه یابی انتخاب شد. جامعه آماری شامل کلیه دانش آموزان هنرستان کشاورزی شهید بهشتی ناحیه دو ساری در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ به تعداد ۵۴۸ نفر که از این تعداد ۲۲۵ نفر به عنوان نمونه بر اساس جدول کرجسی و مورگان و به روش نمونه-گیری تصادفی ساده انتخاب شد. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته آموزش‌های ارائه شده بر اشتغال زایی که پایایی آن از طریق آلفای کرونباخ ۰/۸۶ محاسبه شد. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های کولموگروف-اسمیرنوف و تی تک نمونه‌ای به کمک نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل شد. نتایج نشان داد که آموزش‌های ارائه شده شامل آموزش مهارت آموزی، کیفیت خدمات آموزشی و آموزش کارآفرینی بر اشتغال-زایی دانش آموزان تأثیر مثبت و معناداری دارد.

نیروی کار منجر به افزایش بهره‌وری افراد می‌شود. همچنین بر اساس تحقیقات انجام شده کارآفرینی مهمترین منبع اشتغالزایی است و آموزش کارآفرینی اثر مطلوبی بر رشد اقتصادی و اجتماعی جامعه دارد، زیرا کارآفرین با استفاده صحیح از امکانات اقتصادی و خلق فرصتهای تجاری جدید، موجب بهبود عملکرد بنگاههای تولیدی و خدماتی می‌شود.

باسیت [۹] پژوهشی با عنوان «آیا مهارت منجر به شغل می‌شود؟ نقش خودارزیابی» انجام داد. این پژوهش به صورت پیمایشی و با ابزار پرسشنامه انجام شد. نتایج نشان داد: افراد دارای مهارت‌های متنوع فنی، کارآفرینی، تعاملی، ارتباطی، سطح هوشیاری اجتماعی و تأثیر بین‌فردی زیادی دارند این موضوع باعث می‌شود فرصت‌های شغلی زیادی را شناسایی نمایند.

چوانگ [۱۴] پژوهشی با عنوان «چرا و چگونه تنوع مهارتی بر عملکرد شغلی تأثیرگذار است؟» انجام دادند. این پژوهش به صورت پیمایشی و بر روی نمونه‌ای ۲۰۵ نفری از کارکنان شرکت‌های چینی در ۴۴ گروه صنعتی انجام گرفت. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه بود. نتایج نشان داد: سطح بالای مهارت در یک شغل، سایر مهارت‌های کارکنان در سازمان را افزایش می‌دهد.

نیکولوسکو و نیکولوسکو [۲۲] پژوهشی با عنوان «طراحی مدل اعتماد شغلی بر آموزش گیرندگان آموزش عالی در حوزه کسب و کار» انجام دادند. این پژوهش به صورت پیمایشی و با ابزار پرسشنامه بر روی ۳۰۰ دانشجوی کسب و کار انجام شد. نتایج نشان داد؛ چهار دسته از مهارت‌ها شامل مهارت‌های ارتباط بین‌فردی، مهارت‌های حرفه‌ای، مهارت‌های جستوی کار و مهارت‌های ارتباطی-اجتماعی تأثیر قابل توجهی در اعتماد شغلی دارند.

کارکردهای متفاوتی دارد. به واقع این مهارت‌ها اعتماد به نفس و شناسایی فرصت‌های جدید اشتغال و کارآفرینی رد بین دانشجویان یا فارغ‌التحصیلان را افزایش می‌دهد. بنابراین، در صورتی که ساختار اقتصادی کشور مناسب جذب نیروی کار باشد، چه بسا جوانان ترجیح می‌دهند به جای هزینه‌های گزاف دانشگاه از طریق دوره‌های کوتاه مدت جذب بازار کار شوند. در بسیاری از کشورهای توسعه یافته افراد پس از طی آموزش‌های کوتاه مدت مهارت وارد بازار کار کشورشان می‌شوند و این در حالی است که دستمزد دریافتی آنان به گونه‌ای است که می‌تواند معیشت آنها را تامین کند. آموزش فنی و حرفه‌ای از ارکان مهم و اساسی برای ورود افراد به بازار کار و دستیابی به شغل‌های پایدار و باثبات محسوب می‌شود تا انسان‌ها بتوانند به عنوان نیروهای خلاق و کارآمد در توسعه و پیشرفت کشور نقشی اثرگذار بر عهده گیرند. مهارت و فناوری یکی از عامل‌های اصلی رشد و توسعه اقتصاد پایدار در کشورها به شمار می‌رود. به همین منظور آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، نقش مهمی را در افزایش اشتغال مولد، بهبود فضای کسب و کار، استفاده بهینه از فرصت‌ها و افزایش کارایی اقتصاد مقاومتی در درون جامعه بر عهده دارد. بر این پایه سازمان بین‌المللی کار آموزش‌های مهارتی را به عنوان یکی از پایه‌های اساسی فعالیت خویش قرار داده است و همواره آن را به دیگر کشورها توصیه می‌کند.

جوانان با فراگیری مهارت‌های فنی و حرفه‌ای در واقع نیروی خلاقیت و کاربردی خود را در یک فضای رقابتی در مسیر خدمت به مردم به کار می‌گیرند. این آموزش‌های مهارتی زمینه‌ساز ایجاد حرفه‌های با ثبات است و از پدید آمدن شغل‌های کاذب و ناپایدار که توسعه همه جانبه کشور را هدف قرار می‌دهد و سبب آسیب‌های مختلف اجتماعی می‌شود، جلوگیری به عمل می‌آورد.

مراجع

- [۱] جدیدی محمدآبادی، ا. و یزدانی زاده راوری، ف. (۱۳۹۹). "نظام آموزشی و مهارتی فنی و حرفه‌ای و اشتغال در برنامه درسی"، هشتمین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی، تهران، مرکز راهکارهای دستیابی به توسعه پایدار - موسسه آموزش عالی مهر آروند.
- [۲] احمدی، ح.؛ شجاعی قانیکلایی، م. (۱۳۹۸). "بررسی تأثیر آموزش‌های ارائه شده بر اشتغال زایی دانش آموزان (مطالعه موردی: هنرستان کشاورزی شهید بهشتی ناحیه دو سناری)،" چهارمین کنفرانس ملی رویکردهای نوین در آموزش و پژوهش، محمودآباد، آموزش و پرورش مازندران.
- [۳] مرادی دهقی، ش.؛ عباسپور؛ ع. رحیمیان ح. و ملکی ح. (۱۳۹۷). "تئوین الگوی اسلامی ایرانی مهارت آموزی در مدارس متوسطه کشور"، پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی ۲۶ (۴۱).
- [۴] سیفی، ح.؛ حسینیان ز. و سیفی، م. (۱۳۹۶). "توسعه هنرستانهای فنی و حرفه‌ای، مهمترین راهکار برای کارآفرینی و حل مشکل بیکاری جوانان"، دومین کنفرانس ملی رویکردهای نوین در آموزش و پژوهش، محمود آباد، آموزش و پرورش شهرستان محمودآباد- دانشکده فنی و حرفه‌ای محمودآباد.
- [۵] محمدزاده، م.؛ رضوی؛ ف. زارعی ن. و دیوسالار، ا. (۱۳۹۶). "مقایسه فرهنگ کار و مهارت آموزی در هنرآموزان سال سوم هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش سپهران شهرستان کرکج"، دومین همایش بین‌المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی در ایران، تهران، موسسه پژوهشی مدیریت مدبر.
- [۶] جاودان خرد، ر. (۱۳۹۸). "بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های کاری بر میزان اشتغال زایی اعضای تعاونی‌ها در سازمان کار تعاون و رفاه اجتماعی استان کهگیلویه و بویر احمد"، دومین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در مدیریت، اقتصاد، حسابداری و بانکداری، گرجستان - شهر تقطیس، آکادمی بین‌المللی علوم گرجستان.
- [۷] حجازی، ا.؛ بختیاری، ا. (۱۳۹۸). "مهارت آموزی و آموزش کارآفرینی در مدارس: چالش‌ها و راهبردها، دومین کنفرانس ملی مدارس کارآفرین (با رویکرد برنامه‌ریزی درسی)"، اصفهان - اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان اصفهان، مجتمع آموزشی غیردولتی کارآفرینی اندیشه.
- [۸] صادقی، ص. (۱۳۹۸). "بررسی نقش آموزش مهارت‌های نرم در توانمندسازی کارآفرینان"، نخستین همایش ملی مطالعات جدید در کارآفرینی و مدیریت کسب و کار، سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سمنان.
- [9] Basit, A.A. (۲۰۲۰). "How does political skill lead to job and organization engagement? Role of self-evaluations", Journal of Management Development, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print.
- [۱۰] ایزدی، ا. (۱۳۹۸). "شناسایی و واکوی شاخص‌های عمده در زمینه ارتقای مفهومی نظام آموزش‌های مهارتی به نهضت ملی مهارت آموزی در کشور ایران با بهره‌گیری از روش AHP"، شانزدهمین کنفرانس بین‌المللی مهندسی صنایع، تهران، دانشگاه الزهراء (س).
- [۱۱] ناجیان، س. ا.؛ فروغی نعمت الهی، ع. (۱۳۹۸). "تحلیل فرآیند و برنامه‌های توسعه مهارتهای افراد در مراکز رشد با استفاده از نمودار علت و معلولی"، چهارمین کنفرانس ملی در

۵- نتیجه گیری

سالهای متعددی است که می‌شنویم بیش از ۸۰ درصد جویندگان کار فاقد مهارت هستند و این موضوع یکی از مشکلات عمده بازار کار کشور است. تردیدی نیست که یکی از دلایل گسترش بی حد و اندازه دانشگاههای کشور در سالهای اخیر، برای به تاخیر انداختن حضور جویندگان کار در بازار کار کشور است. اما حاصل این همه رشد، نرخ بیکاری ۴۰ درصدی فارغ التحصیلان دانشگاهی است. برآستی اگر براساس نیاز بازار کار، دانشگاههای کشور توسعه می‌یافت، هم اکنون با نرخ بیشتر بیکاری دانش‌آموختگان مواجه بودیم؟ هم اکنون بیش از ۵۰ درصد از مهارت جویان کشور که به مراکز فنی و حرفه‌ای مراجعه می‌کنند، فارغ التحصیل دانشگاهی هستند؛ به عبارتی این میزان مراجعه کننده نشان می‌دهد فارغ‌التحصیلان دانشگاهی با آموزشی کوتاه مدت می‌توانند به کار مشغول شوند. اکنون حجم عظیمی از نیروی کار در کشور آماده به کار هستند که به گفته مرکز آمار ایران به حدود ۳ میلیون نفر می‌رسند و طبق آمارهای غیررسمی این تعداد به ۵ میلیون نفر هم بالغ می‌شوند که باید جذب چرخه تولید شوند؛ این در حالی است که بسیاری از دانش‌آموختگان ایرانی وقتی از ایران مهاجرت می‌کنند طی آموزشی کوتاه مدت جذب بازار کار کشورهای توسعه یافته می‌شوند. این جوانان همان افرادی هستند که در ایران مدام با درهای بسته واحدهای اقتصادی مواجه می‌شدند. پژوهش حاضر با هدف شناسایی انواع مهارت‌های موردنیاز برای توسعه خوداشتغالی و کارآفرینی به ویژه رد بین دانشجویان دانشگاه‌های فنی و حرفه‌ای انجام شد. نتایج نشان داد ۱۷ نوع مهارت برای توسعه کارآفرینی وجود دارد که برای رسیدن به خوداشتغالی و کارآفرینی رد بین فارغ‌التحصیلان توسعه همگی این مهارت‌ها لازم است چرا که هر مهارت

- [19] Nabi, G.R. (2003), "Graduate employment and underemployment: opportunity for skill use and career experiences amongst recent business graduates", *Education + Training*, **45**(7), pp. 371-382. <https://doi.org/10.1108/00400910310499947>
- [۲۰] عیسی زاده، س. و مریم مظہری، آ. (۱۳۹۳). "مہارت آموزی، کارافزینی و اشتغال"، کنفرانس بین المللی اقتصاد، حسابداری، مدیریت و علوم اجتماعی، کشور لهستان.
- Nicolescu, L. and Nicolescu, C. (2019), "Using PLS-SEM to build an employability confidence model for higher education recipients in the field of business studies", *Kybernetes*, **48** (9), pp. 1965-1988. <https://doi.org/10.1108/K-04-2018-0165>.
- [21] H. E. Patel, T. Sundararajan, T. Pradeep, A. Dasgupta, N. Dasgupta, S. K. Das, A micro-convection model for thermal conductivity of nanofluids, *Pramana, J. Phys*, Vol. 65, pp. 863-869, 2005.
- [22] A. K. Santra, S. Sen, N. Chakraborty, Study of heat transfer due to laminar flow of copper-water nanofluid through two isothermally heated parallel plates, *Int. J. Therm. Sci*, Vol. 48, pp. 391-400, 2009.
- [23] S. V. Patankar, Numerical heat transfer and fluid Flow, Hemisphere, D. C. Washington, 1980.
- [24] K. Khanafer, K. Vafi, M. Lightstone, Buoyancy-driven heat transfer enhancement in a two-dimensional enclosure utilizing nanofluids, *Int. J. Heat Mass Transfer*, Vol. 46, pp. 3639-3953, 2003.
- [25] G. Barakos, E. Mitoulis, Natural convection flow in a square cavity revisited: laminar and turbulent models with wall functions, *Int. J. Numer. Methods Fluids*, Vol. 18, pp. 695-719, 1994.
- [26] N. C. Markatos, K. A. Pericleous, Laminar and turbulent natural convection in an enclosed cavity, *Int. J. Heat Mass Transfer*, Vol. 27, pp. 772-775, 1984.
- [27] M. Pirmohammadi, M. Ghassemi, Effect of magnetic field on convection heat transfer Inside a tilted square enclosure, *International Communications in Heat and Mass Transfer*, Vol. 36, pp. 776-780, 2009.
- مدیریت، حسابداری و اقتصاد با تاکید بر بازاریابی منطقه ای و جهانی، تهران - دانشگاه شهید بهشتی، دبیرخانه دانشی کنفرانس.
- [۱۲] درویشیان، ع؛ تسلیمی، م؛ حکیمزاده، ر. (۱۳۹۸). "طراحی مدل مهارت های اشتغال پذیری دانش آموختگان آموزش عالی کشور نمونه موردی: بنگاه های کوچک و متوسط استان تهران"، *دوفصلنامه مطالعات برنامه درسی آموزش عالی* ۱۰ (۱۹).
- [13] Lichy, J. and Khvatova, T. (2019), "Rethinking solutions for re-balancing the education-job mismatch", *Journal of Management Development*, **38** (9), pp. 733-754. <https://doi.org/10.1108/JMD-03-2018-0070>.
- [14] Chuang, S. (2020), "An empirical study of displaceable job skills in the age of robots", *European Journal of Training and Development*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. <https://doi.org/10.1108/EJTD-10-2019-0183>.
- [15] Badillo-Amador, L. and Vila, L.E. (2013), "Education and skill mismatches: wage and job satisfaction consequences", *International Journal of Manpower*, **34** (5), pp. 416-428. <https://doi.org/10.1108/IJM-05-2013-0116>
- [16] Van der Velden, R. and Verhaest, D. (2017), "Are Skill Deficits always bad? Toward a Learning Perspective on Skill Mismatches ☆", *Skill Mismatch in Labor Markets (Research in Labor Economics*, **45**, Emerald Publishing Limited, pp. 305-343. <https://doi.org/10.1108/S0147-912120170000045009>
- [17] Beblavý, M., Mýtka Kureková, L. and Haita, C. (2016), "The surprisingly exclusive nature of medium- and low-skilled jobs: Evidence from a Slovak job portal", *Personnel Review*, **45** (2), pp. 255-273. <https://doi.org/10.1108/PR-12-2014-0276>.
- [18] Ren, Y. and Lu, Z. (2019), "A flexible resource investment problem based on project splitting for aircraft moving assembly line", *Assembly Automation*, **39** (4), pp. 532-547. <https://doi.org/10.1108/AA-09-2018-0126>